

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

6. Cor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

quia vt extrinsecus irruentibus iniurijs minus sint obnoxij, ossibus vnde quaque, & palpebris, quasi proprijs sepimentis sunt obuallati: magnitudo eorum tanta est, quanta ad rerum imagines sufficiat: natura tota est aquea, mollis, lubrica, splendens, pellucida, vt celerius rerum omnium spectra, colores, imaginem excipiant. Totum præterea oculorum corpus, sex musculis, totidem tunicis, tribus humoribus, duobus neruis, venis, & arteriis quamplurimis, adipeque copioso constituitur. Musculi vnde quaque mirâ volubilitate perniciter versant, tunicae fluentem naturam, veluti solidiori vallo muniunt, quarum vna est vcaulis, & arteriis quamplurimis distincta, fundæ similitudinem reddit, altera cornea duritie, & pelluciditate, cornu prætenue, & accuratè politum refert. Tertia vnae acinum, & folliculum, à quo pedunculus auulsus est, figura, colore, tenuitate, leuitate extrinsecus spectantibus exhibet. Quarta tenuitate telas aranearum æmulat. Quintam reticularem à retis similitudine medici dixerunt. Postrema veteribus incognita, vitrea, & ipsa vitreum humorem, omni ex parte ambit. Detectis tunicis effluunt statim, & in apertum prodeunt partes oculorum nobilissimæ: humores quippe, aqueus, crystallinus, & vitreus, sed crystallino summus debetur honor, qui anima oculi, speculum interius, & centrum ideo dici solet.

Quid neruos loquar, quorum vnus visioni, alter motioni deseruit? quid adipem? quid venas? quid arteriolas? quid musculos? portenti profectò simile est, quod vno corpufculo, tam varij generis particulas natura concluserit. Quid de oculorum effectis dicam? vident, mirantur, adamant, concupiscunt, amoris, iræ, furoris, misericordie, vltionis indices sunt; in audacia proflinant, in reuerentia subsident, in amore blandiuntur, in odio efferantur, gaudente animo hilares subrident, eodem moerente languescunt, in ira exasperantur, in cogitatione, ac cura quiescunt, cum mente semper intenti: vnde tot vsus, tot nomina, torui, truces, flagrantes, graues, transuersi, limi, submissi, blandi, ad summum ad animi motus ita sunt compositi, vt alter animus esse videatur.

⊕⊕

A V R E S.

Descriptio V.

AVRES, animi lances, suam quoque merentur commendationem, quam Cicero lib. 2. de natura Deorum paucis pertexit.

Auditus semper patet, cuius etiam sensu dormientes egemus, à quo cum sonus est acceptus, etiam è somno excitamur. Flexuosum iter habet, ne quid intrare possit, si simplex, & directum pateat prouisum etiam, vt si quæ minima bestiola conaretur irrumpere, in foridibus aurium, tanquam in visco inhæresceret: Extra autem eminent, quæ appellantur aures, & tegendi causa factæ, tutandique sensus, & ne adiectæ voces laberentur, atque errarent priusquam sensus ab his pulsus esset. Sed duros, & quasi corneolos habent introitus, multisque cum flexibus, quod his naturis relatus amplificatur sonus. Quocirca, & in sidibus, testudine resonatur, aut corau, & ex tortuosis locis, & inclusis redduntur ampliores. Aurium item est artificiosum quoddam, & admirabile iudicium, quo iudicatur, & in vocis, & in tibiaturum, ac neruorum cantibus varietas sonorum, interualla, distinctio, & vocis genera per multa, canorum, fuscum, lene, asperum, graue, acutum, flexibile, durum, quæ hominum solummodo auribus iudicantur.

C O R.

Descriptio VI.

SED nihil corde admirabilius hoc vaseulo, quo tanta rerum continetur immensitas, de quo præclare Laurentius:

Hoc præstantioris animæ sedes, vitæ domicilium, fons sanguinis, & quasi perpetuus caloris focus, quo vigente omnia vigent, intereunte marcescunt, atque dilabuntur. Primum pyramidis est figura sensim gracilescente, ex basi enim ampliore in turbinatum mucronem desinit, quo longitudo ad tractum, rotunditas ad robur, amplitudinemque conferat. Situm est in medio thorace, vt vitalem spiritum, & viuificum nectar salutaris instar syderis, in omnia extrema diffundat. Quantitas eius exigua, vt cæterorū vitæ principio.

§ fl 2

cipiorum, quorum vis maxima in parua mole spectabilis emicat, carne durâ est, & solida, quod, & illa inditiâ Deo caloris flamma continetur facilius, & necessaria perpetui motus agitatio, atque diuturnior, atque expeditior, sic in suos actus prorumpat: caro hæc triplici villorum genere intertexta est, quorum recti à basi ad mucronem extremum producti, in cordis diastole sanguinem per venam cauam in dextrum sinum, aërem per arteriam venosam in sinistram trahunt: obliquorum ministerio attractis perfruitur, qui verò transuersi orbiculatim cor, eiusque ventriculos ambiunt, sanguinem in pulmones, vitalem spiritum in aortam, & fumidos vapores in arteriam venosam egerunt. Ad sunt venæ nutritives, & ingentium calorem fouentes arteriæ; totam basim cordis instar coronæ cingunt, & ramulos hinc inde explicant. Totum deinde corpus peculiari tunica cingitur, & adipe copioso, tota ferè cordis superficies oblinitur, ne obperennes motus incendio conflagret, & faciat. Quid eius morum loquar? quem non minus mirari liceat, quam cœli labentis conuersionem, aut Euripi septies interdiu, & noctu reciprocantis æstus: hac agitatione fit spirituum generatio, & nihil omnino in perfecto animali ferax est, nisi vis illa præpotens, cordis fecunditatem largiatur.

MANVS, ET DIGITI.

Descriptio VII.

QVAM verò aptas, & quam multarum artium ministras manus natura homini dedit? digitorum, eam contractio facilis, facilisque potrectio, propter molles commissuras, & artus, nullo in mora laborant: Itaque ad pingendum, ad scalpendum, ad neruorum eliciendos sonos, ac tibiarum, apta manus est ad motionem digitorum. Atque hæc oblectationis, illa necessitatis: cultus dico agrorum, extructionesque tectorum, tegumenta corporum, veli, texta, vel futa, omnemque fabricam æris, & ferri; ex quo intelligitur, adiuuenta animo, percepta sensibus, adhibitis opificum manibus, omnia nos consequutos, vt recti, vt vestiti, vt salui esse possimus, vrbes, muros, domicilia, delubra habeamus. Iam verò operibus hominum, manibus cibi varietas inue-

nitur, & copia; nam & agri multa ferunt, quæ vel statim consumantur, vel mandentur condita vetustati, & præterea vescimur bestiis, & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus, partim capiendo, partim alendo: efficitur etiam domitu nostro quadrupedum vectioes, quorum celeritas, atque vis nobis ipsis adfert vim, & celeritatem: nos onera quibusdam bestiis, nos iuga imponimus: nos elephatorum acutissimis sensibus, non sagacitate canum, ad utilitatem nostram abutimur: nos è terra cauernis ferrum eliciimus, rem ad colendos agros valde necessariam. Nos æris, auri, argenti venas penitus abditas inuenimus, & ad vsum aptas, & ad ornatum decoras: arborum autem confectioe, omni que materia, & culta, & syluestri, partim ad calefaciendum corpus igni adhibita, & ad mitigandum cibum vtimus, partim ad ædificandum, vt tecti, septi, frigora, caloresque pellamus, magnos vsus. autem affert ad nauigia faciendâ, quorum cursibus suppeditantur omnes vndique ad vitam copias, quales res violentissimas natura genuit, earum moderatiorem nos soli habemus, maris, atque ventorum, propterea nauticarum rerum scientiam, plurimisque maritimis, rebus fruimur, atque vtimus.

COMA.

Descriptio VIII.

COMA reuerenda in senibus, veneranda in sacerdotibus, terribilis in bellatoribus, decorata in adolescentibus, compta in mulieribus, dulcis in pueris, inquit Ambrosius. Hexam. lib. 6. cap. 9.

Huius descriptionem in muliere persequutus est Apuleius, suo, vt solet, stylo intemperantius velificatus.

Quid cum capilli color gratus, & nitor splendidus illucet? & contra solis aciem vegetus fulgurat? vel placidus renidet? an in contrariam gratiam variat aspectum, & nunc aurum coruscans, in mellis lenem deprimitur umbram, nunc coruina nigredine carulus, columbarum colli flosculos æmulatur: vel cum guttis Arabieis obunctus, & pectinis arguti dente tenui discriminatur: & pone versum contractus oculis occurrens, instar speculi, reddat imaginem gratiorem?

Quid!